

SZONDIKÁLÁS

Névjegy: Szondi György
Kodály körönd

Alkotó: Marton László
Felállítva: 1958.

Szondi György hatvan éves: mármint szobra a Köröndön, melyet *Marton László* alkotott, s mely *Bocskai István* első helyetteseként jelent meg az Andrássy (akkor éppen Népköztársaság) út bal oldalán (ha a Hősök tere felé nézünk) a Kádár-korszak legelején, hogy betöltse az űrt, melyet az erdélyi fejedelem negyvenötös elmozdítása (érdemei elismerése mellett) okozott.

Szondi György úgy is néz ki egyébként, mint egy délceg hatvanas. *Marton László*nak, az alkotónak persze nem volt könnyű dolga: s nemcsak azért, mert a drégelyi hősről igen kevés valószínű információ maradt fenn. (Hogy mást ne mondjunk, azt sem tudjuk róla, hány esztendő volt valójában az ostrom idején, s előletről is bizonytalan, töredékes adatok maradtak csak ránk: valószínűleg közemberből emelkedett föl várkapitánnyá – Drégely nem királyi végvár volt, hanem egyházi birtok, kinevezéséhez tehát nem volt szükség annyi formalításra, mint, mondjuk, *Dobó* esetében Egernél –, s a neve arra utal, hogy családja a Bácskából származhatott: Szond – vagy Szonta – Apatin közeli kisközség, ma is létezik.) Azért is nehéz volt a feladat, mert a szobrásznak egy meglévő talapzatra, adott méretben kellett elkészítenie művét, amely ráadásul farkasszemet nézett az átellenben zászlót bontó *Zrínyi Miklóssal*, akit anno, kilencszázkettedben, *Róna József* álmódott bronzba. Az történt, hogy apostoli királyunk, a jó *Ferenc József* a tizenkilencedik századvég ünnepségsorozatában – mink, magyarok, egyezer évesek lettünk, ő meg ötven éve uralkodott rajtunk – tíz szobrot ajándékozott a fővárosnak örömeiben. Ebből négy a Köröndnek jutott, melyet eleve úgy terveztek, hogy a körbefutó palotasor előtti teret majd azok kötik össze. 1902

és 1905 között el is készült a négy alak, *Zrínyi* (*Róna József*), *Bocskai* (*Holló Barnabás*), *Bethlen Gábor* (ifj. *Vastagh György*), *Pálffy János* (*Senyei Károly*), és ők emelték a környék fényét – akkor még volt neki – egészen a második világháború végéig. (Erre szokták mondani, hogy egyet az ultizóknak, egyet a betlizóknak: őfelsége ugyanabban a pillanatban gyönyörködhetett két hősből, akik ősei trónját igyekeztek megmenteni, s kettőben, melyek e trón megdöntésére, vagy legalább meggyengítésére törek – ezt nevezem én kiegyezésnek.) Negyvenöt után aztán a Habsburg családból származó szobroktól elköszöntek a Hősök terén (ezt most nem kommentáljuk), s helyükre, a frissen készült *Rákóczi* és *Thököly* mellett, feltolták az erdélyi fejedelmeket. (Két métrómegálló, annyit bármelyik szobor képes elmozogni.) *Pálffy nádor* és országbíró és hadvezér, a szatmári béke labancirányú nyelbeütője ötvenben távozott el a közterektől, attól kezdve majd egy évtizedig egyedül *Zrínyi* vigyázta a Felsőerdősor utca torkolatát. *Marton mester* az ilyenkor adódó lehetőségek közül a legkönnyebbet választotta: olyan művet alkotott, amelyet elődei is kedvtelve nézegettek volna: ember meg nem mondja erről a Szondirol, hogy nem a millenium lázában készült. Sisak, mellvért, szablya, köpeny, szakáll, bajusz, és rettenthetetlen tekintet: így képzeltek el egy igazi hőst a tizenkilencedik század végén, *Arany János* nyomán. Az ember csak azt nem érti, hogy kelevéze miért nem ragyog vala balján – pedig ott kellene lennie valahol. Persze, a köröndi vitéz még mindig jobban járt, mint mozaik-társa a Szondi utca és a körút sarkán: az úgy néz ki, talpig páncélban, mintha *Nagy Lajos* lovagjai közül került volna a hajdani Steiner Gasse torkolatába.

Összegzésül legyen elég annyi, hogy Terézvárosban – helyesen – ma is erős a Szondi-kultusz, meg hogy a mai Köröndnek nem ez a historizálás a legnagyobb baja. Messze nem.

ST ZÍVMELENGETŐ KÖZÉPKOR

ΣΙΑΒΗΓΕΥΘΕΙΤΟ ΚΟΣΕΒΚΟΒ

**Kályhák és kályhacsempék
a középkori Magyarországon
14 – 16. század**

**Heartwarming Middle Ages
Stove-tiles in Medieval Hungary
14th – 16th Centuries**

kiállítás a
**Budapesti Történeti Múzeum
Vármúzeumában**

Exhibition in the
**Castle Museum
Budapest History Museum**

2018. április 11. – szeptember 2.

1014 Budapest, Szent György tér 2.
Budavári Palota E épület
www.btm.hu

BUDAPEST

